

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 242

מישיבת ועדת הכספים

יום ג', ד' בשבט, התשמ"ו - 14.1.1986 - שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הוועדה: א' י' שפירא - היו"ר

נ' ארד
י' ארידור
מ' בר-און
פ' גרופר
א' ויינשטיין
י' כהן
ש' עמר
י' צבן
ד' תיכון

מוזמנים:

מ' ריין - מינהל מקרקעי ישראל
א' זילוני, גב' י' ארן - ההסתדרות הכללית
ה' דודאי - הממונה על השכר, משרד האוצר
גב' ת' הקר - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה: א' קרשנר
היועץ המשפטי לוועדה: א' דמביץ
יועצת כלכלית: ס' אלחנני
קצרנית: א' דגני

עיסקה לפי סעיף 2)2 לחוק מקרקעי ישראל

סדר-היום:

חוק הסדרים לשעת חירום במשק המדינה (תיקון).

792

(נא לקרוא ביום 20.1.86)

אישור עסקה לפי סעיף 2(2) לחוק מקרקעי ישראל

מ"מ היו"ר י' כהן:

אני פותח את הישיבה.

לפנינו בקשה לאישור עסקת חליפין בין רשות הפיתוח לבין קרן-הקיימת. נשמע הסברים על העסקה מנציג מינהל מקרקעי ישראל מר ריין.

מ" ריין:

הבקשה היא לאשר חילופין של קרקעות שעליהן שתי דירות בירושלים, קרקעות של קרן הקיימת ושל רשות הפיתוח, וזאת על מנת לאפשר למי שרכש את הדירה לרשום אותה בטאבו על שמו. מדובר ברופא בבית חולים הדסה שרכש דירה בקריית יובל, דירה שהיא על אדמת קרן הקיימת. הרופא איננו יהודי, ועל פי החוזים המקוריים של קרן הקיימת אי אפשר להעביר את הדירה על שמו.

היו"ר י' כהן:

האם נעשתה הערכה של שמאי לגבי ערך הקרקע?

מ' ריין:

השמאי הממשלתי הודיע ששווי הקרקע בשתי הדירות הוא שווה.

י' צבן:

בהזדמנות זו אני מבקש לשאול מהי היום המעורבות של מינהל מקרקעי ישראל בענייני יהודה ושומרון.

ושאלה שניה - כאשר משנים ייעוד של קרקעות של המינהל הנמצאות בתחומי השיפוט של רשויות מקומיות במסגרת תכנית מפורטת לשינויי פרצלציה, האם יש לכם מעורבות בעניין, או האם כיוון שהשטח הזה הוא בתחום רשות מקומית למעשה אינכם מהווים גורם בעניין? מדובר בתלונות שהולכות ומתרבות, והתלונה האחרונה שהגיעה אלי היא של שתי תושבים במזכרת עקרון, על תכניות של רפרצלציה והקטנת שטחי המגרשים הפרטיים. אמנם נהגו לפי החוק ופרסמו את התכניות בעתונים ובלוחות מודעות, אבל לא בצורה בולטת, וכאשר האנשים התעוררו נאמר להם שהם אחרו את המועד להגשת התנגדויות.

מ' ריין:

אתה מדבר על רפרצלציה ללא הסכמת בעלים?

י' צבן:

זה לא בתחום ההפרשות של 40% לצרכי ציבור.

מ' ריין:

אתה מדבר על הפקעה או על רפרצלציה או על חלוקה מחדש ללא הסכמה?

י' צבן:

ניתן פרק זמן לערעור, אבל בגלל אי ידיעה לא הוגש הערעור בזמן. מדובר בקרקעות של המינהל. האם המינהל מעורב בעניין או הוא בכלל מחוץ לחמונה?

מ' ריין:

הנושא אמנם איננו בתחום שלי אבל אשתדל להשיב. אני מבין שאתה מדבר על עניין שעובר את הוועדה המקומית להכנון ובניה, והיא סוברנית. מינהל מקרקעי ישראל, במידה ומדובר בקרקעות שלו, רשאי לערער. לעניין חוק התכנון והבניה דינו כדין יתר הבעלים.

רשות מקומית באמצעות ועדת התכנון והבניה רשאית לפעול בשני תחומים: הפקעות וחלוקה מחדש ללא הסכמת הבעלים. כאשר מתפרסמת תכנית יש הליכים של ערעור. אנחנו לא הכתובת כי היוזמה באה מהוועדה המקומית.

אשר לשאלה הראשונה, בממשל הצבאי יש ממונה על הרכוש הממשלתי הנטוש, שהוא כפוף אדמיניסטרטיבית למינהל האזרחי. הוא מקבל ייעוץ מקצועי מהמינהל.

י' צבן:

רק בענייני קרקעות המדינה?

מ' בר-און:

יש לכם בעלות על קרקעות בשטחים?

מ' רי"ז:

אין בעלות של מינהל מקרקעי ישראל בשטחים. יש ניהול אדמיניסטרטיבי של קרקעות המדינה, לא מדינת ישראל, על ידי הממונה על הרכוש הממשלתי הנטוש, לא על ידי מינהל מקרקעי ישראל. אלא אחר ממונה שכפוף למינהל האזרחי מקבל ייעוץ מקצועי מהמינהל.

י' צבן:

העובדים בחחום הזה מקבלים את משכורתם ממינהל מקרקעי ישראל או מהמינהל האזרחי?

מ' רי"ז:

דרך המינהל האזרחי. אלה הם קציני מטה שמקבלים ייעוץ כל אחד מהמשרד הייעודי.

היו"ר י' כהן:

מי בעד אישור העסקה?

ה צ ב ע ה

העסקה לפי סעיף 2(2) לחוק מקרקעי ישראל - אושרה

חוק הסדרים לשעת חירום במשק המדינה (תיקון)

היו"ר י' כהן:

אנחנו עוברים לחוק הסדרים לשעת חירום במשק המדינה (תיקון). החוק עבר אחמול את הקריאה הראשונה בכנסת והועבר לוועדת הכספים להכנתו לקריאה שניה וקריאה שלישית.

ד' תיכון:

אני מבקש למסור שתי הודעות אישיות בענין החוק. ראשית, אני מבקש לכלול בחוק סעיף שינוסח על ידי היועץ המשפטי לוועדה בענין חיוב החשבונות של בעלי כרטיסי אשראי אחת לחודש במקום פעמיים בחודש. שנית, אני מבקש לכלול סעיף שיחייב את הבנקים לחזור לחיוב של ריבית רבעונית במקום אחת לחודש. אני מנמק את הצעותי בירידת שיעורי האינפלציה וחזרה להסדרים הישנים שהיו שרירים וקיימים במשק.

אני מבקש שהיועץ המשפטי ינסח את שני הסעיפים האלה כטיוטה כדי שנוכל להזמין את כל מי שמבקש להעיר את הערותיו על סעיפים אלה ולהאיר את עינינו בנושא. אני מציע לאפשר לכל מי שמעונין בנושא מקרב הציבור להופיע בפנינו.

א' קרשנר: איך ידע הציבור על כך?

ד' תיכון:

אני מבקש להזמין את נציגי הבנקים ואת נציגי חברות האשראי לדיון בחוק הזה.

א' קרשנר:

שמענו אותם.

ד' תיכון:

כאן אנחנו הולכים בדרך של חקיקה ראשית. אני ממליץ להזמין אותם. אם הם יוותרו על ההופעה, יוותרו.

אשר לחוק המונח לפנינו, צורת הניסוח שלו גובלת בשערוריה, ודברי מתייחסים לנאמר בסעיף 3 הדן בשכר של נושא משרה שיפוטית. אי אפשר להבין את הכתוב בסעיף וגם לא את דברי ההסבר. אבל ממה שהבנתי, ועוד בטרם אני נכנס לניתוח האמור בסעיף, יש כאן הגדרה של "נושא משרה שיפוטית" - מי שמקבל שכר של שופט, שופט בית דין לעבודה, שופט תעבורה, דיין, קאדי או קאדי מד'הב. ואני מתייחס דווקא לרישא: "מי שמקבל שכר של שופט. כאן הוכנסה קבוצה שלמה של יועצים משפטיים שנאחזה ברצון של מישהו בוועדה ו/או מישהו בממשלה לשפר את שכרם של השופטים. כל היועצים המשפטיים בממשלה, כולל היועץ המשפטי לממשלה, מסתתרים מאחורי הסעיף הזה שיש בו ההגדרה של "מי שמקבל שכר של שופט".

אני מבקש שמישהו יסביר לנו כיצד הסעיף הזה הוכנס לנוסח החוק שמובא בפנינו.

היו"ר י' כהן:

זה בהחלט לגיטימי שחבר ועדה בתחילת דיון בחוק מבקש לכלול בו סעיפים נוספים. נבקש מהיועץ המשפטי להכין טיוטה של סעיפים אלה ונדון בהם. זה לא אומר שנאשר או לא נאשר אותם.

להערה על ההגדרה המופיעה בחוק, נתייחס אליה במסגרת הדיון בחוק. מר הלל דודאי הגיע ואנחנו יכולים להתחיל את הדיון בחוק סעיף-סעיף, וחברי הוועדה יוכלו להעיר את הערותיהם לסעיפי החוק.

ד' תיכון:

לפני כן אני מבקש להסביר לי את פירושה של ההגדרה "מי שמקבל שכר של שופט", ואיך בכלל נוסח כזה הוכנס לחוק.

מ' בר-און:

הסיכום הוא שמר דמביץ יכין את הטיוטה של הסעיפים האלה?

היו"ר י' כהן:

היועץ המשפטי לוועדה יכין טיוטה. זה הסיכום.

א' דמביץ:

להכין טיוטה זו לא בעיה, השאלה מה עושים אהה.

היו"ר י' כהן:

מר הלל דודאי יאמר כמה מלים כלליות על החוק ואחר כך נשמע את נציגי ההסתדרות.

אני מקדם בברכה את יושב-ראש הוועדה שחזר מחו"ל ומחזיר לו את ניהול הישיבה.

ה' דודאי:

לתיקון החוק כפי שהובא לקריאה ראשונה יש שתי מטרות: האחת - להכניס כמה שינויים טכניים שישוּו בין קבוצות של שכירים כיוון שבגלל בעיות של ניסוח לא נקבע הסדר שווה לכולם; והשנייה - להכניס שינוי בשכר השופטים. (ד' תיכון: זה לא רק שופטים, יש כאן הרחבה). שופטים ואלה שמקבלים שכר של שופטים, קרי מוקבלים.

יש נושא נוסף שאינני מתמצא בו בענין ארנונה של רשויות מקומיות.

הצעת החוק על סעיפיה, למען ענין השופטים, חואמה במלואה עם ההסדרות.

מ' בר-און:

סגן שר האוצר אמר זאת מעל במת הכנסת.

ה' דודאי:

אני אומר בפה מלא ובאופן חד משמעי שהצעת החוק תואמה עם יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות. בתוך ההסתדרות היתה הסתייגות של היועצים המשפטיים. חים הכרפלה החליט, ואני מניח שיש לו סמכות לכך, לא לקבל את ההסתייגות שהוגשה לו. כל הסעיפים בחוק הם על דעת ההסתדרות, לא ענין השופטים. יושבים כאן נציגי ההסתדרות והם יאמרו מה שיאמרו. אני מבקש להדגיש שכל השינויים בחוק הם על דעת ההסתדרות ועל דעת לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, לא כולל ענין השופטים.

אפרט עכשיו את השינויים המוצעים. בסעיף 6 לחוק נשמטו רכיבי שכר שמתעדכנים לפי מדד או שער מטבע חוץ ונכללו בו רק רכיבים שמתעדכנים על פי חוספת היוקר או השכר הממוצע במשק. זו היתה השמטה ואנחנו מבקשים לתקן זאת.

לענין שכר השופטים, והכללת המוקבלים להם בחוק, זוהי הצעת הממשלה.

ד' תיכון:

הצעת הממשלה כללה את המוקבלים? האם שרי הממשלה הבינו מה הם מחליטים? האם הובהר לכם שכל היועצים המשפטיים נכנסים למסגרת הזו?

מ' בר-און:

ועדת הכספים יכולה לדאוג לכך שהם לא ייכללו באותה מסגרת. אולי נוכל לשמוע כמה הסברים על הנוסחה שהיא מאד לא ברורה.

ה' דודאי:

מוצע כאן שבאוקטובר ובינואר יהיה עדכון בשכר השופטים לפי השינויים בשכר הממוצע במשק, מה שלא היה צריך להיות כיוון שהחוק מונע עדכונים מסוג זה. דבר נוסף נקבע כאן, שבאפריל 1986 יוחזר העיקור של השליש שנעשה בחודש יולי.

ד' תיכון:

לא הבנתי את ההסבר ואני מבקש שתחזור עליו מההתחלה.

ה' דודאי:

בחודש יולי לא עודכן חחילה שכר השופטים. ואז נתקבלה החלטה של ועדת הכספים לעשות את העדכון עבור חדשיים בלבד. בסופו של דבר ניתנה ליושב-ראש הוועדה הסמכות לקבוע באיזו דרך לעשות זאת, והוא לקח שלושה חדשים, הוריד מהם שליש, וכך נעשה העדכון לחודש יולי.

ד' תיכון:

היושב-ראש חישב כמה מגיע להם והוריד מזה שליש?

ה' ד"ר א' י' שפירא:

נכון. הם קיבלו עבור החדשים יולי ואוגוסט.

ד' תיכון:

זה לא היה מעוגן בחוק אלא ניתן על פי פירוש של יו"ר הוועדה.

ה' דודאי:

זה היה צריך להיות השכר שאמור להתעדכן מכאן ואילך כפי שמתעדכן השכר במשק, על פי חוספת היוקר ותו לא. למרות זאת מוצע בחוק שבאוקטובר 1985 ובינואר 1986 ייעשה עדכון על פי השינויים בשכר הממוצע במשק.

ס' אלחנני:

מהי תקופת הבסיס לעדכון?

ה' דודאי:

השכר של חודש יולי כפי שנקבע. כך נאמר בהצעת החוק. באפריל 1986 יחזור השכר לרמתו ללא העיקור של השליש אמנם לא רטרואקטיבית.

ס' אלחנני:

לפי זה אתה מעקר רק שתי השיעיות מהתוספת.

ה' דודאי:

נותר עיקור של שתי השיעיות בלבד של החוק לייצוב המשק. כל השאר מוחזר להם.

י' צבן:

היכן נאמר בחיקון המונח לפנינו שבאפריל 1986 יוחזר השליש שעוקר?

ה' דודאי:

כי נאמר שהבסיס יהיה אפריל 1985 ואילך. (י' צבן: במקום אפריל 1983?)
אם אומרים אפריל 1985 במקום אפריל 1983 הרי שומרים על העיקור של שתי השיעיות. אבל מצד שני מחזירים להם את השליש כי באפריל 1985 לא היה עיקור.

י' צבן:

מה היה קורה אילו לפי ההסבר שלך היו משאירים את אפריל 1983?

ה' דודאי:

אז היו מחזירים גם את העיקור של שתי השיעיות.

מ' בר-און:

אם היו אומרים 1 ביולי, היו שומרים על העיקור.

ה' דודאי:

מזאת לא רק על שופטים אלא על כל מי שמקבל שכר של שופט, דהיינו דיינים, קאדים, וכל מי ששכרו משולם על פי שכר היופטים, שהם כל המוקבלים לשופטים. אומר לכם מי הם: יש שני יועצים משפטיים במשרד המשלה - היועץ המשפטי של משרד הפנים והיועץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה, כי להם יש הקבלה אישית מתקופה קודמת, ועוד 28 אנשים במשרד המשפטים בתפקידים שונים ששכרם גם הוא מוקבל לשופטים, והם אינם יועצים משפטיים. מדובר בפרקליטי המחוזות, מנהלי מחלקות בפרקליטות המדינה, ממונים על נושאים שונים במשרד המשפטים ובפרקליטות המדינה, כולם מוקבלים לשופטים. לגבי היועץ המשפטי לממשלה יש הסדר שהוא מעוגן בצורה ברורה, אינני יודע אם בחקיקה, ששכרו של היועץ המשפטי לממשלה הוא כשכרו של שופט עליון.
מנכ"ל משרד המשפטים ופרקליט המדינה מופיעים ברשימת המשרות לפי סעיף 23 לחוק שירות המדינה, אבל שכרם מוקבל לשכר שופטים.

ד' תיכונ:

האם יש עובדים מלבד אלה שמנית ששכרם צמוד לשכרם של השופטים?

ה' דודאי:

הרמטכ"ל, המפכ"ל, שהם מוקבלים לשופט עליון.

ס' אלחנני:

מה המצב לגבי מנהל רשות הנמלים ומנהל רשות שדות התעופה?

ה' דודאי:

צודקת היועצת הכלכלית סמדר. מנהל רשות שדות התעופה היה מוקבל לשכר שופטים, אבל זה בוטל. לגבי מנהל רשות הנמלים הדבר עדיין קיים.

י' צבן:

אנחנו מבקשים להניח על שולחן הוועדה רשימה של כל המוקבלים.

ה' דודאי:

תקבלו את הרשימה. יש עוד נושאי תפקידים בגופים ציבוריים למיניהם שמוקבלים לשופטים, בעריות, בסוכנות, בחאגידיים וכדומה.

ד' תיכונ:

אני רוצה להציע להחזיר את הסעיף הזה לממשלה לדיון נוסף, כי זהו סעיף שיגרור אחריו את כל המשק.

הינו"ר א' י' שפירא:

אני בעד ניתוק השופטים, הדיינים והקאדים מכל יתר נושאי החפידים.

אני מוסר עכשיו את רשות הדיבור למשלחת של ההסתדרות.

א' זילוני:

אני מבקש להתייחס לסעיף אחד בלבד, סעיף 2 בהצעת החוק, תיקון סעיף 8. למעשה הסכמנו שכל שינוי בשיעורי שכר לרבות הגדלה או הצמדה שנקבעו לפני תחילתו של חוק זה, לא יבוצע בתקופה הראשונה ובתקופה השנייה. כלומר, במידה והיו חיובים קיבוציים שנעשו לפני תחילתו של חוק זה הם יידחו ל-1 באפריל אלא אם סוכם אחרת.

הבעיה היא עקרונית. ההסתדרות התנגדה לתקנות שעת חירום והביעה את הסתייגותה מהנושא הזה. אבל היא השלימה עם הדחיה של חיובים קיבוציים שנעשו לפני כן. מה שבאים כאן לעשות שבתום התקופה הראשונה, מחודש אוקטובר עד חודש מרס, גם אם היה משא ומתן והיה סיכום, אומרים על פי הצעה זו: אין מקום למשא ומתן. הממשלה רוצה לומר, אם יבוא אליה ציבורי עובדים ויגידו: הבה נפתח עכשיו במשא ומתן, שההסתדרות הסכימה שלא יהיה משא ומתן. אלא רק החל מ-1 באפריל.

אני רוצה לומר שעל פי חוק ההסדרים לשעת חירום למעשה השלמנו שכל שינוי בשכר לא יבוצע בתקופה הראשונה שהיא עד חודש אוקטובר, וכך בתקופה השנייה שהיא מאוקטובר ועד 31 במרס. עם זה השלמנו. כאן מבקשים לעשות שינוי שהוא כביכול טכני שבא לאסור לנהל משא ומתן מ-1 באוקטובר ועד 31 במרס. ונכון שיש פה גם ענין של רטרואקטיביות. אינני יכול להצביע על כך כרגע באופן קונקרטי, אבל אם נעשה הסכם כלשהו בין המדינה ושלוחותיה לבין קבוצות עובדים בשירות הציבורי, הרי אם כתוב כאן שזה לא חל בתקופה הראשונה והשנייה, הווה אומר שלא ניתן לנהל משא ומתן וזה עובר ל-1 באפריל.

י' צבן:

האם יש מקרים כאלה? אולי תחן לנו דוגמה.

י' זילוני:

יש מקרים כאלה, ואם אין - הדבר לבטח איננו מחוייב המציאות. היום אנחנו באמצע חודש ינואר, ועד שהחוק יתקבל נגיע לחודש פברואר, ומה שרוצה המדינה זה להרוויח חדשיים - פברואר ומרס.

אני אומר שהדבר הזה הוא מיותר, ואני אומר זאת על דעת ההסתדרות, ונא לרשום זאת בפרוטוקול של הוועדה. כאן יש ענין עקרוני. הממשלה איננה יכולה לבוא ולומר שההסתדרות אוסרת לנהל משא ומתן בגושפנקה של חוק.

ה' דודאי: זה לא כתוב בחוק.

מ' בר-און: היכן זה כתוב?

י' זילוני:

אם בסעיף 2(1) יימחקו המלים "התקופה השנייה" לא תהיה כל בעיה. בסעיף 8 לחוק העיקרי מדובר על התקופה הראשונה. כאן רוצים לאסור זאת גם בתקופה השנייה, ולכך אנחנו מתנגדים.

יש עכשיו בעיה עם עובדי המדינה. רוצים לבטל להם את ההנחות בטלפון ובנושאים אחרים. זה אומר שהיום אי אפשר לנהל אתם משא ומתן ואי אפשר להגיע לסיכומים, כי על פי הצעת החוק הזו לא תאושר אי אפשר יהיה לא לנהל משא ומתן ולא לתת. (מ' בר-און: לא לתת - זה נכון). אם המדינה כמעסיק לא רוצה לתת, היא לא תתן. במה זכותה עדיפה על מעסיק אחר שאיננו רוצה לתת? תנהל המדינה משא ומתן כמעסיק, ואם לא תרצה לתת, לא תתן. מדוע היא צריכה לקבוע זאת בחוק?

מ' בר-און:

האם אחת מערער על הביצוע או על המשא ומתן?

היו"ר א' י' שפירא:

הוא טוען שעל פי החוק מעביד איננו יכול לנהל משא ומתן עם עובדיו.

ה' דודאי:

כאן מדובר רק על השירות הציבורי.

י' צבן:

אפשר לנהל היום משא ומתן על מה שיינתן ב-1 באפריל.

י' זילוני:

מנהלים היום משא ומתן..

י' זילוני:

על מה שיינתן ב-1 באפריל אינני צריך לקבל כאן היתר בעקיפין.

היו"ר א' י' שפירא:

כל מטרת החוק היא שלא יתנו תוספות שכר בחדשים בין אוקטובר לאפריל. לכן כל משא ומתן איננו רלוונטי.

בשלב זה איננו נכנסים לדיון אלא רק שואלים את נציגי ההסתדרות שאלות הבהרה.

ז' צבן:

איך אתה מבין את ההזדקקות של הממשלה לסעיף זה? בחוק הסדרים לשעת חירום במשק המדינה נאמר דבר פשוט, שאם לפני 1 ביולי היה הסכם שנועד להתבצע או בתקופה הראשונה, משמע בחדשים יולי-אוגוסט-ספטמבר, או בתקופה השנייה שבין אוקטובר למרס, ביצעו יידחה עד לאחר 1 באפריל 1986. מדובר בסקטור הציבורי שבו הממשלה היא בעלת הבית או בצורה ישירה או בצורה עקיפה.

אני שואל האם נזעקתם לעניין על רקע איזה הסכם שנחתם אחרי 1 ביולי ותחילת ביצועו נועדה להיות בתקופה הראשונה או השנייה. למעשה את התקופה הראשונה כבר עברנו, ונשאלת השאלה האם יש הסכם שנועד להתבצע בתקופה השנייה, או שזה בכלל עניין תיאורטי. חשבתי שיש איזו בעיה נסחרת שאיננו יודעים עליה, שקרתה חקלה, אחת על הסכם שצריך להתבצע בחדשים אלה, והנה באים ומביאים לאישור הכנסת חוק גורף שבא למנוע את ביצוע ההסכם. אני רוצה לדעת על מה מדובר.

שאלה שניה מופנית לנציג הממשלה: ממה חוששת הממשלה לגבי התקופה שנוותרת, תקופה של שלושה חדשים, בהנחה שהממשלה היא השולטת בסקטור הציבורי. או שמא רוצים לסגור עניין אפילו לגבי פסקי דין?

ה' דודאי:

כן. כך כתוב בחוק.

י' צבן:

נניח שבית דין לעבודה יפסוק שבמקרה מסוים העול כל כך זועק לשמים שאזור לדחות את ההתשלום לפרט או לקבוצה של עובדים עד 1 באפריל. (ה' דודאי: מדובר על הסכמים קיבוציים). גם אפשרות כזו אתם מבקשים לחסום?

יש בחוק סעיף על הצמדת שכר למדד או למטבע חוץ, שהושמט בחוק העיקרי וכאן מבקשים להוסיף אותו. אני מבקש לשאול את נציגי ההסתדרות האם שחיקת השכר שהיה צמוד למדד או למטבע חוץ היא בשיעורים שדומים לשחיקת השכר הכללית במשק או בשיעורים אחרים, ואם בשיעורים אחרים - האם השיעורים האלה הם מופחתים או מוגדלים?

מהנוסח של הסעיף בהצעת החוק לא ברור מה יקרה לעובדים ששולם להם עד כה שכר צמוד למדד שלא על פי כוונת המחוקק בתיקון הזה. לפי לשון החוק קיימת אפשרות שיתבעו מעובדים החוזרים. האם נתתם דעתם על כך?

אני שואל את נציגי ההסתדרות מדוע אינכם נוקטים עמדה בנושא של ביטול הפטור או ההנחה בארנונה למשרתי הקבע, שוטרים וסוהרים?

מ' בר-און:

החוק הזה ישפר את מצבם.

י' צבן:

הוא משפר את מצבם לעומת החוק המקורי, אבל בהזדמנות זו צריך היה לחקן את העוול שנעשה להם. נניח שאתה סבור שהפטור הזה איננו מוצדק. תבטל את הפטור בתקופה רגילה ולא בתקופה שבה אתה שוחק את השכר של הסוהר בעשרות אחוזים. עשיתי חשבון שסכום הארנונה לאחר ההנחה מהווה 5% משכרו של הסוהר בברוטו. בנטו זהו אחוז יותר גבוה.

ד' תיכונן:

זה היה הטיעון שלך בעת חקיקת החוק העיקרי. אתה חוזר עכשיו על הטיעון.

י' צבן:

הממשלה הציגה בפנינו שקף על שחיקת השכר המתוכננת. השקף הזה הפך לבדיחה עלובה. (ד' תיכונן: זה היה התכנון). אני מוכן לקחת כל

עובד מדינה בכל דרגה שתבחר ונראה מה קרה למשכורת שלו במשך השנה האחרונה. אמרו לנו ששחיקת השכר של הסוהרים תהיה בשיעור של 6%. ואז חברי הוועדה יכלו לחשוב שעל ידי ביטול הפטור תהיה שחיקה נוספת של 2%-3%. כאשר מתברר לך היום שהשחיקה הרבה יותר גדולה, ואתה בא לתקן את החוק, אתה חייב לתקן את העוול.

ד' תיכון:

זוהי הקדימה הראשונה שלך, או שיש אולי עיוותים יותר גדולים שאותם צריך לתקן? אתה טוען שהיה קיפוח גדול. אבל במקרה משום שבחוק הזה מדובר על ארנונה שמשלמים משרתי הקבע, היוטרים והסוהרים, אתה מציג לבטל את העוול שנעשה לאוכלוסיה הזו שהיא המקופחת ביותר לדעתך. אני הייתי מצפה שתבוא ותאמר, שנכון שהרענו את מצבה של אוכלוסיה זו, אבל אם אנחנו רוצים לשפר את המצב, הרי יש אוכלוסיות שהרבה יותר חשוב לשפר את מצבן.

י' צבן:

גם מחזיקי כרטיסי האשראי אינם המקופחים ביותר, ובכל זאת בהזדמנות זו אתה רוצה להיטיב עמם.

ד' תיכון:

אתה מערבב כאן מין בשאינו מינו.

הי"ר א' י' שפירא:

איננו מקיימים עכשיו דיון אלא רק שואלים שאלות את נציגי ההסתדרות.

ד' תיכון:

אתמול אמר סגן שר האוצר שהחוק הזה כולו הוסכם על ידי כל הגורמים שמנהלים את המשק - ההסתדרות, המעסיקים והממשלה. אתה כנציג ההסתדרות חוזר בך מן ההסכמה הזו? האם מה שנאמר אתמול איננו מקובל על ההסתדרות ולא היה על דעתה?

הי"ר א' י' שפירא:

אתה אומר שהחוק הזה מונע כאילו ניהול משא ומתן. האמת היא שהחוק אוסר לתת בתקופה שבין אוקטובר לאפריל, אבל לנהל משא ומתן תמיד אפשר. אתה אומר שיש כאן עוול משווע. והרי ההסתדרות הסכימה להצעת החוק. לא הייתי אחמול בכנסת אבל קראתי בעתון שהחוק הזה אושר על ידי הממשלה והוגש לכנסת בתיאום עם ההסתדרות ועם לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים. אם אתה מייצג כאן את ההסתדרות, משתמע מדברייך שההסתדרות איננה מסכימה להצעת החוק, בעוד שלנו ידוע שההסתדרות נתנה את הסכמתה לכך.

א' זילוני:

כדי להסיר ספק שוחחתי הבוקר עם יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, והעמדה שאני מציג בפניכם היא על דעת ההסתדרות. הענין מתואם עם יו"ר האגף לאיגוד מקצועי לגבי התקופה השניה. אין בינינו חילוקי דעות לגבי התקופה הראשונה. לגבי התקופה השניה האיסור לנהל משא ומתן משמעותו שהמשא ומתן חדל להיות משמעותי, כי ממילא מאפריל 1986 אנחנו חופשיים לנהל משא ומתן ומה שנסכם - נסכם.

העירו כאן, ובצדק, שאנחנו מנהלים דיונים בבתי המשפט. יש אולי הסכמים שאינני יודע עליהם. אינני יכול לומר פה אם נחתמו הסכמים או לא

נחתמו. די לי בכך שאני מניח שיכול להיות שנחתם הסכם. ואז על פי לשון החוק הוא נדחה למרות שהצדדים סיכמו שהוא יבוצע נניח במהלך התקופה הזו. ואז יש כאן חקיקה רטרואקטיבית. אינני יכול להתנגד למה שכבר היה, אבל לגבי מה שנמצא בתקופה השנייה יש לממשלה מספיק כוח לומר שהיא איננה מוכנה לנהל משא ומתן ואיננה מוכנה לתת, או שהיא מנהלת משא ומתן ואיננה מוכנה לתת. שנית, אם יש בתי דין שבהם נדונים הסכמים לגבי קבוצות עובדים, אנחנו אומרים להם: מה שיפסוק בית הדין יחול רק מ-1 באפריל. לגבי התקופה השנייה אנחנו מציעים שענין זה יישאר פתוח. אני מסביר את הענין גם באופן עקרוני. לתקופה של יולי-אוקטובר לא הסכמנו, זו היתה חקיקה של הכנסת. כאן רוצים להחיל את תקנות שעת חירום עד 31 במרס.

ד' תיכון:

אתה מוכן להתייחס לשאלתי? שאלתי היתה מאד ברורה.

א' זילוני:

אמרתי שמה שאני אומר עכשיו זה על דעת ההסתדרות.

ד' תיכון:

אנחנו דנים כאן בחוק. הנוסח הזה של החוק תואם אתכם? יכול להיות שאתם חוזרים בכם, זוהי זכותכם. האם הנוסח של סעיף 2 תואם אתכם, האם הוא היה על דעתם ואתם נסוגים עכשיו? זכותך לבוא ולומר: אכן סיכמנו, ואנחנו חוזרים בנו. על כך אינני מקבל תשובה ממך.

י' כהן:

החוק בא לומר שעד 1 באפריל הכל סגור. אהה שואל: מה קורה אם גוף ציבורי עשה הסכם שחל על התקופה הזו? אם אתה מציע לתת לפי ההסכם הזה, ההצעה שלך סותרת את האמור בחוק. החוק שאושר מדבר על הקפאה עד חודש אפריל, עם שינויים כאלה או אחרים כפי שנקבעו בחוק. על כך היתה הסכמה של ההסתדרות.

ה' דודאי:

לשאלה אם היתה הסכמה, הנוסח הזה תואם עם חיים הברפלד יותר מפעם אחת, וגם החבר זילוני היושב כאן יודע על כך. ביום ששי האחרון אמר לו הברפלד פעם נוספת בנוכחותי שזהו נוסח מקובל על ההסתדרות. אינני יודע מה אמר לו הברפלד הבוקר, אבל ביום ששי לפני הצהרים אמר הברפלד לזילוני בנוכחותי: זהו נוסח מקובל עלי.

כיוון שכבר קרה בעבר מה שקורה עכשיו, כאשר הסכמתי עם חיים הברפלד על התיקון הזה רשמתי לפני את נוסח ההסכמה שלנו. קראתי באזניו את הנוסח של ההסכמה והוא אישר לי שאכן זהו הנוסח המקובל עליו. וכך כתוב במסמך שכתבתי: כל השינויים המוצעים מוסכמים על ההסתדרות ובתנאי שהמגבלות המופיעות בסעיף 8 חלות על השירות הציבורי בלבד ולא על המגזר הפרטי. זהו מסמך כתוב, ואם יש צורך אציג אותו בפני הוועדה. אם היום אומר זילוני משהו אחר, אני מאד מצטער, או שהוא מעמיד את חיים הברפלד באור לא טוב או את ההסתדרות כולה. אבל הדברים הם ברורים ואלה הן העובדות.

כמה מלים לענין המהותי. אין איסור לנהל משא ומתן. הצגת הדברים כאילו יש בהצעה הזו איסור לנהל משא ומתן איננה נכונה. קרחה פשוט תקלה בניסוח החוק המקורי. החוק רצה לומר שעד 31 במרס 1986 לא תהיה הזרמה מלתי מחוכנת בחקציב, אלא רק במסגרת מה שסוכם וידוע מראש בהסכמים, וגם הסכמים שנחתמו לפני כן מועד ביצועם נדחה. האם יעלה על/שהחוק יאמר שמה שסוכם לפני ה-1 ביולי לא יבוצע עד 31 במרס, ואילו מה שסוכם לאחר מכן

ה' דודאי

כן יבוצע בחקופה הזו? הרי זה ממש אבסורד. בחוק היחה השמטה ועכשיו באים לתקן זאת. בא החבר זילוני ורוצה לחזור בהזדמנות זו להתנגדויות שהיו להם בעבר.

מדובר בשירות הציבורי ולא רק בשירות המדינה. איננו יודעים איזה מעסיק ציבורי לא יעמוד בלחץ שהעובדים יפעילו עליו ויחייב לחת להם משהו. כך גם לגבי פסק-דין. והרי גם פסק דין שניתן לפני ה-1 ביולי ביצועו נדחה ל-1 באפריל 1986. לא יעלה על הדעת שבתקופה זו יוצאו הוצאות בשירות הציבורי דרך התקציב שלא יהיו מבוקרות, שכן בכך אנחנו מחסימים את המטרה של החוק. לכן בא הסעיף הזה, ולכן גם ניתנה לכך ההסכמה של ההסתדרות. ההסתדרות גם יודעת בדיוק במה מדובר.

א' זילוני:

אני חולק על עמדתו של הלל דודאי שקרחה כאן תקלה. לא קרחה שום תקלה בנושא זה. ואין כאן ענין שאנחנו מעלים באוב התנגדויות שהיו לנו בעבר. יש כאן ענין עקרוני, שהסכמנו או השלמנו שהסכמים שנעשו לפני 1 ביולי ביצועם יידחה. ואיסור משא ומתן מרוקן את המשא והמתן מתוכן. ואומר הלל דודאי שהוא איננו יודע אם יש חברה ציבורית או ממשלתית שספק אם תעמוד בלחץ ותסכם, והוא רוצה על פי חוק שהענין יידחה? זוהי ההתנגדות העיקרית שלנו. למה שהסכמנו - הסכמנו, זה היה על פי החוק.

היו"ר א' י' שפירא:

חבר הכנסת דן תיכון, קיבלת תשובה לשאלתך. הוא אמר שהוא מתחרט, אם כי הוא לא השתמש במלה הזו.

ד' תיכון:

אני מנסח את שאלתי בצורה אחרת: האם ביום ששי הסכמתם לסעיף ומאז חזרתם בכס?

א' זילוני:

אינני יודע למה הסכמנו, וגם אם הסכמנו אני אומר שמה שאני אומר לכם היום זוהי העמדה של ההסתדרות.

היו"ר א' י' שפירא:

אני חושב שבכך מילאת את שליחותך. תודה רבה.

כל פעם שאנחנו דנים בשכרם של שופטים, דיינים וקאדים, אני מרגיש שיש כאן התנגדות לחת להם. אני מבין שבחוק זה יש סעיף על שופטים, דיינים וקאדים, וכן יש תוספת בענין המוקבלים לשופטים.

ה' דודאי:

ההגדרה של "נושא משרה שיפוטית" היא - "מי שמקבל שכר של שופט".

היו"ר א' י' שפירא:

אני שואל אם אנחנו יכולים להגיע לקונצנזוס על הפרדת השופטים, הדיינים והקאדים, מכל נושאי משרה אחרים שהיום הם צמודים אליהם.

ד' תיכון:

אם תשכנע אותי שנגרם להם עוול יותר מאשר לכל מגזר אחר, אסכים לכך. אבל לצורך זה אני מבקש שיציגו בפנינו נחונים השוואתיים.

מ' בר-און:

אני תומך בזה שנגיד במפורש כבר בשלב הזה שאח אנחנו בכלל דנים בסעיף, הדיון שלנו יחקיים אך ורק על שופטים, דיינים וקאדים, ולא בשום מוקבלים. אבל עדיין צריך לבחון את הסעיף עצמו ולדון בפרטיו.

י' צבן:

אני מבקש רשות להודעה אישית. אני מודיע בזה שיש לי אינטרס לפוצץ את מדיניות השכר של הממשלה, ואני אומר זאת בגלוי. אנהג בהתאם בדיונים על החוק.

ד' תיכון:

בעקרון אינני נגד, אבל אם אתה סבור שנעשה עוול לשופטים, צריך להוכיח לנו בנתונים שאכן נעשה עוול. אי אפשר לדבר על כך בהכללה. חבקש שיכינו לנו ניירות עבודה כדי שנוכל לאמת את הטענה הזו.

ה' דודאי:

לדבריו של חבר הכנסת צבן, יש בזמן האחרון פרסומים שהם קצת מוגזמים. נכון שיש שחיקה גדולה בשכר, אבל אנחנו כבר מעבר לשפל הגדול שהיה. השפל היה בחדשים ספטמבר-אוקטובר, החל מנובמבר ואילך מחיל השכר לעלות והוא יגיע לרמה שהיתה מתוכננת, והיא - השכר ב-1980/81. זה היה היעד של התכנית הכלכלית. על פי הנתונים שבידינו, והמדדים שעדיין צפויים, אין ספק שהשכר עומד להגיע ליעד שעליו דובר.

ד' תיכון:

אתה יכול להביא לנו נתונים על כך? שוב מדברים בהכללות.

ה' דודאי:

חבקשו זאת מהאוצר. (ס' אלחנני: ממי באוצר?) אני מגיב רק על דברים שנאמרו כאן.

י' צבן:

אני מברך על האופן החפשי שבו הצגת את החוק בשם הממשלה, אבל אני חושב שלך בוודאי יש הנתונים.

ה' דודאי:

חבקשו זאת דרך השר. אם אני אקבל הנחיה אתם תקבלו את כל הנתונים.

י' צבן:

שחיקת השכר היא בגדר טוד? ועדת הכספים מבקשת נתונים מאדם שמרכז בידיו את כל הנתונים על שחיקת השכר, ומפנים אותה לשר האוצר? כאשר אנחנו מבקשים נתונים מהממונה על מינהל הכנסות המדינה, האם הוא שולח אותנו לשר?

היו"ר א' י' שפירא:

על פי התקנון אתה צריך לפנות ליושב-ראש הוועדה, ואני אתן לך תשובה.

ד' תיכון:

חבר הכנסת צבן העלה את הנושא מעל דוכן הכנסת. הוא מען לשחיקה שנעה מ-115% ועד 60%. הוא לקח את המדד של אפריל 1984 וממנו הוא ירד ל-60 ואחר כך הוא עלה קצת, דומני ל-70. ישב לידי סגן שר האוצר שאמר: לא מיניה ולא מקצתיה, הוא איננו יודע על מה הוא מדבר..

אנחנו נתפסים לסיסמאות. יש סיסמה האומרת שהשכר נשחק והשכירים הם שנשאו בעול. אני מבקש לקבל נתונים כדי שנדע על מה מדברים.

ש' עמ"ר:

אנחנו יכולים לבקש נתונים מנציג האוצר שמופיע בפנינו.

היו"ר א' י' שפירא:

הלל דודאי מוסר לנו את כל הנתונים והפרטים על המצב כיום. בפליטת פה הוא אמר שהמגמה היא לחזור לרמת השכר שהיחה בשנת 1980.

י' צבז:

זו לא היחה פליטת פה אלא הצהרה על מדיניות הממשלה.

היו"ר א' י' שפירא:

ואז ביקשת נתונים על שנת הכספים 1980 כדי שחוכל לעשות השוואה. על כך השיב הלל דודאי: תפנה אל השר. מה פירוש הדבר? שהוא לא בא לכאן כדי להסביר את המדיניות; הוא בא להסביר את החוק. אם אתה רוצה להבין כיצד רוצה שר האוצר לחזור לרמה של 1980/81, זו שאלה שיש להפנות לשר.

י' צבז:

לא זוהי השאלה. (היו"ר א' י' שפירא: כך הבנתי.) אסביר למה התכוונתי. יש בארץ ויכוח על שאלות שונות. יש למשל ויכוח על התפלגות תקבולי מס הכנסה, ויש ויכוח על שחיקת השכר בכלל ובכמה הוא נשחק בסקטורים השונים. אני הצגתי מספרים שעבדתי עליהם עם יודעי דבר, שקיבלתי אותם ממקורות ממשלתיים, ושמעת את החגובה של סגן שר האוצר על המספרים האלה. בדיון על החוק מייצג את שר האוצר בפנינו אחד הפקידים הבכירים ביותר באוצר, הממונה על השכר באוצר, שהוא בתוקף תפקידו מרכז בידו את כל המידע על מה שקורה בתחום השכר, כמו שמר ברוך מרכז בידו את כל המידע בתחום המיסוי והכנסות המדינה. כאשר אנחנו מבקשים ממר ברוך מידע או נתונים בתחום שהוא מופקד עליו, הוא איננו שולח אותנו לשר האוצר. זוהי בעיה עקרונית. אינני מבקש מהלל דודאי להבהיר לנו את מדיניות האוצר והכוונות שלו; אני שואל על נתונים עובדתיים.

ה' דודאי:

אתה מבקש תחזיות ולא נתונים עובדתיים.

י' צבז:

אני מבקש נתונים עובדתיים: איך אתם מציגים את שחיקת השכר מערב עסקת חבילה א' עד ערב התכנית הכלכלית ועד היום. אם תאמר לנו על סמך מה אתה מבסס את התחזיות, מה טוב, וגם זה איננו בגדר סוד, כי כאשר הצגתם בפני ועדת הכספים את התכנית הכלכלית עם כל השקפים אמרתם מהן התחזיות. עכשיו אתם צריכים לומר לנו אם זה מתאים לתחזיות שלכם או לא מתאים.

מ' בר-און:

פורמלית אנחנו רשאים לפנות למר דודאי ולבקש את הנתונים. אם הוא צריך לקבל על כך את אישור השר או לא, זה ענינו הפרטי; אין זה מעניננו. אנחנו מבקשים לקבל את הנתונים כולל התחזיות, לאור הנתונים שהם כבר ידועים. (ה' דודאי: ותוספת יוקר צפויה).

היו"ר א' י' שפירא:

נקבל את התשובות כאשר נגיע לסעיפים המתאימים. אנחנו עוברים עכשיו לדיון בסעיפי החוק.

סעיף 1 - תיקון סעיף 6

א' דמביץ: (קורא את הסעיף)

ד' תיכון:

האם יש שכר שהוא צמוד לשער מטבע חוץ?

ה' דודאי:

סעיף זה, בניגוד לסעיף 8, עוסק בכל המשק, ואין ספק שבמשק יש הרבה חוזים שבהם נקבע שכר שהוא צמוד לדולר.

מ' בר-און:

הלל דודאי לא נתן תשובה לתמיהה של חבר הכנסת צבן האם מהנוסח הזה משתמע שעובדים יצטרכו להחזיר שכר שקיבלו בעבר.

ה' דודאי:

את השאלה הזו שאל חבר הכנסת צבן אח נציגי ההסתדרות. התשובה היא שאין כוונה לתבוע החזרי שכר. הסעיף הזה אומר שהשכר המוקפא יהווה בסיס לשכר בעתיד. בחוק העיקרי נאמר - הצמדה לתוספת היוקר או לשכר הממוצע, ולא נאמר הצמדה למדד או לשער מטבע חוץ. פשוט היתה השמטה. הסעיף אומר שזהו הבסיס ולא יחזרו ויתנו תשלומים רטרואקטיביים. לכן גם אין בעיה של החזרים.

י' צבן:

לא תתנגדו אם התחילה של הסעיף הזה תהיה מ-1 באוקטובר או מעכשיו?

ה' דודאי:

אינני מאמין שחרצה שמישהו יתחכם, יפנה לבית משפט ויאמר: בחוק כתוב מ-1 באוקטובר, ולכן מותר לי אחורה לעדכן את השכר. בסעיף כתוב שהשכר המוקפא מהתקופה הראשונה יהווה בסיס לחישוב השכר בתקופה השנייה. ברור שמדובר מאוקטובר ואילך ולא אחורה.

י' צבן:

אני מבקש חוות דעת של היועץ המשפטי של הוועדה.

א' דמביץ:

לפני שאני נותן חוות דעת אני שואל שאלה. נקח דוגמה קונקרטית של אדם שעובד במקום מסוים שנה, נאמר מ-1984, והוא מקבל שכר צמוד לדולר. השכר הוקפא החל מיולי לפי תקנות שעת חירום, והנה ב-1 באוקטובר השכר כפי שחושב בתקופה הראשונה יהיה הבסיס לחישוב תוספת היוקר או חישוב אחר לצורך קביעת השכר, אבל לא נאמר דולר. על כן האיש בא למעבידו בסוף אוקטובר, כאשר הוא צריך לקבל את משכורתו לחודש אוקטובר, ואומר: סכמי צריך להיות מוצמד לדולר והוא לא מוקפא. רואה זאת המעביד, שהוא מעריך את העובד שלו, ואומר: לך אני נותן, כי שכרך צמוד לדולר ולא לשכר הממוצע. העובד קיבל שכר כזה בסוף אוקטובר, בסוף נובמבר, בסוף דצמבר, והוא מרוצה. עכשיו הגענו לחודש ינואר ובא החוק ואומר: לא, אסור לשלם.

השאלה הנשארת היא: אם כתוב פה שתחילתו של חוק זה ביום תחילתו של החוק העיקרי, פירוש הדבר שמבחינת החוק על המעביד הזה לא רק להימנע לשלם בעתיד אלא לכאורה כל התשלומים ששולמו צריכים לחזור.

ה' דודאי:

באותו סעיף 7 אמנם נאמר שתחילתו של חוק זה ביום תחילתו של החוק העיקרי; ואולם לא יועמד אדם לדין פלילי בשל מה שעשה באותה תקופה.

א' דמביץ:

נאמר כאן: לדין פלילי... מעביד איננו צריך לתת מתנות לעובדו בגדר שכר. הוא שילם לו שכר, ניכה מהשכר מס הכנסה וביטוח לאומי. מדובר על שכר ולא על מתנות. אילו אנחנו בכנסת היינו נותנים יותר שכר

ממה שהעובדים היו צריכים לקבל, היתה יוצאת הוראה מהממונה על השכר אל גזברות הכנסות: טעיתם, נכו אח הסכומים האלה מהשכר. זוהי שאלתי.

ה' דודאי:

סעיף 7 פותר את הבעיה למקרה שמישהו יטען שהיתה עבירה על החוק. ברור שאין רואים זאת כעבירה ואיש לא יועמד לדין. אבל לגופם של דברים, אני שוב מפנה אתכם למה שאומר הסעיף שהכותרת שלו היא: חיוב שכר בעתיד. הסעיף אומר שהשכר בתקופה הראשונה המעוקר מהווה בסיס לכל חישוב אחר בעתיד. איש לא אומר שיתנו משהו רטרואקטיבית לתקופה הראשונה, כי זוהי באמת עבירה.

י' צבן:

זוהי עבירה גם בסקטור הפרטי? (ה' דודאי: כן.) ולהעלות עכשיו שכר זה מותר?

ה' דודאי:

בסקטור הפרטי - כן. לכן אין כאן בעיה. התיקון הזה אומר: הבסיס לחישוב כל דבר אחר הוא הבסיס המוקטן ולא המוגדל. נשמטו ממנו רק צמודי הדולר והמדד.

י' ארידור:

תוספות שכר בסקטור הפרטי אסורות, לפי החוק המקורי.

ה' דודאי:

אין מגבלות בסקטור הפרטי. אסור היום לתת תוספות יוקר שונות מאלה שנקבעו בהסכם.

א' דמביץ:

בסעיף 6 נאמר: השכר כפי שחושב בתקופה הראשונה על פי סעיפים 4 ו-5 יהיה החל מיום 1 באוקטובר 1985 הבסיס לחישוב תוספת היוקר או לכל חישוב אחר לצורך קביעת שכר. נכון שבסעיף 4 מדובר על מדינה או גוף ציבורי וכך גם בסעיף 5. סעיף 6 מתייחס לסעיפים 4 ו-5. אבל בסעיף 4 נאמר "כל עובד", וזה לא רק גוף ציבורי.

י' ארידור:

הבעיה איננה כל כך סעיף 6, כי סעיף 6 דן בחישוב תוספת יוקר. בסעיף 4 נאמר: כל עובד וכך כל מי שמקבל שכר מאח המדינה. אם נאמר "כל עובד" פירוש הדבר שזה חל על כל עובד במשק.

לגבי התקופה הראשונה והתקופה השניה נאמר בסעיף 5(א): - - - וכך ישלם כל מעביד לעובדו רק בהתאם להסכם. (ה' דודאי: תוספת יוקר בלבד.) זה אומר שאי אפשר לשלם מחוץ להסכם. אינני אומר שזוהי הכוונה, אלא זה מה שכתוב. היו על כך הערות גם בעת הדיון על החוק, ונכתבו על כך מאמרים, והדברים האלה נאמרו. לא התרשמו מכל הטענות האלה והמלים של החוק עדיין מחייבות. לכן במפורש מוכרחים לחקן זאת.

מ' בר-און:

אני מציע שנתקדם בענין סעיף 6, כי סעיף 6 היום ברור. יש עליו הצהרה של הממונה על השכר.

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו דנים בחוק והצהרות אינן באות במקום חוק.

י' ארידור:

אם אין מחקנים את החוק אחרי ההצהרה פירוש הדבר שדוחים את ההצהרה.

י' צבן:

אני מקבל את הפירוש של הלל דודאי, אבל צודק חבר הכנסת ארידור, כי זה מאד לא הגיוני לומר שהחוק מגביל בתשלום תוספת יוקר ופיצוי התייקרות, אבל אפשר לתת פי עשרה תחת שם אחר. ואז איזו משמעות יש לענין? אז למה אחת מגביל אותו דווקא? בפיצוי עבור התייקרות? (י' ארידור: כתוב - רק בהתאם להסכם). אני מבין שאתה חושש מתקדימים.

אני מסכים אתך שהסעיף המחוקק ככל הנראה לא יעורר בעיות לגבי החקופה שלפני 1 באוקטובר; אבל הוא יעורר בעיות לגבי החקופה שלאחר 1 באוקטובר. (קורא את הסעיף בנוסח המתוקן) על הבסיס של עד 1 באוקטובר נניח לרגע שאין ויכוח. מה יקרה אם מעביר בחוס לב נתן לעובד ששכרו צמוד או למדד או למטבע חוץ הטבות כלשהן? (א' דמביץ: בהתאם להצמדה). הוא שילם לעובד את שכרו בהתאם להצמדה המלאה. עכשיו הוא קורא את הסעיף ואומר: עד 1 באוקטובר אין לי בעיה, מה שהיה - היקף אבל לגבי אוקטובר-נובמבר-דצמבר יש לי אפשרות להסתייע בסעיף הזה ולעשות את חישוב השכר מחדש.

א' דמביץ:

לא יש לי אפשרות אלא הוא חייב להתחשבן מחדש.

י' צבן:

אומר היועץ המשפטי שהוא יציג זאת כמי שחייב - -
(א' דמביץ: לא פלילית אבל אזרחית). אם היועץ המשפטי של הוועדה וגם אחרים מפרשים זאת אחרת, כדי להסיר כל ספק הבה נבהיר זאת. ואתם חשימו מחסום כדי שהסעיף לא ינוצל לרעה. אזי מציע שנתן לכם כמה ימים כדי לשקול זאת.

ה' דודאי:

כל מה שנאמר בסעיף שהבסיס לא יתוקן. לא נאמר שאסור לתת בעתיד. נאמר שהבסיס יהיה הבסיס הקטן; אל תגדיל את הבסיס בבואך לתת שכר בעתיד. השכר המוקטן של יולי-ספטמבר הוא הבסיס שעליו תבנה כל מה שאתה נותן אחר כך. פשוט השמיטו כאן את המדד ואת שער מטבע חוץ, ואין פה כל בעיה.

לשאלה שעורר חבר הכנסת ארידור, הכוונה המקורית שלנו היתה שגם בסקטור הפרטי תהיה מגבלה ולא יינתן שום תשלום למעט תוספת יוקר. לכך היתה הסתייגות של ההסתדרות. (י' צבן: גם התעשיינים הסתייגו מההצעה). נכון, גם התעשיינים. בסופו של דבר תיקנו את הסעיף ואמרנו שהסדרי תוספת יוקר, פיצויי התייקרות והסדרים מסוג זה יהיו אך ורק על פי ההסכם של ה-16 ביולי. אבל תוספות שכר בסקטור הפרטי ניתן לתת. (מ' בר-און: ועובדה שנתנו). ודאי. הבנקים נתנו. רבים נתנו.

הינו"ר א' י' שפירא:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 1.

ה צ ב ע ה

סעיף 1 נחקבל

(חבר הכנסת צבן הצביע נגד).

סעיף 2 - תיקון סעיף 8

א' דמביץ: (קורא את סעיף קטן (1)2)

ה' דודאי:

הדיון על סעיף זה התנהל קודם לכן כאשר היו כאן נציגי ההסתדרות.

י' צבן:

אני רוצה לדעת מהי הכוונה, מה הניע אתכם להציע את התיקון הזה.

ה' דודאי:

לא יעלה על הדעת שהמגבלה על הגדלת שכר בתקופה של אוקטובר עד מרס חחול רק על דברים שנקבעו לפני 1 ביולי ולא לאחר מכן, כי זה ממש מחטיא את המטרה. תארו לעצמכם שב-3 ביולי פסק בורר לתת תוספת שכר לקבוצה מסוימת. האם כיוון שהוא פסק זאת ב-3 ביולי ולא ב-30 ביולי נתן את התוספת? אנחנו מוכרחים לגרום לכך שכל תשלום יידחה ל-1 באפריל.

התנהל ויכוח נוקב במדינת ישראל האם השכר משפיע על האינפלציה או לא. נדמה לי שהיום אנחנו יודעים שיש השפעה דו-סטריית. שהאינפלציה משפיעה על השכר הכל יודעים, היה ויכוח אם יש השפעה גם בכיוון השני. היום ברור שיש השפעה גם בכיוון הזה. אם פתאום בתקופה הזו יינתנו תוספות שכר במיוחד בשירות הציבורי, נעמוד במצב לא נוח פעמיים: תוספת שכר יש לה משמעות בכל מקרה, אבל בשירות הציבורי פירוש הדבר תוספת גרעון בחקציב. לכן כוונת החוק היא שבחקופה שבין 1 ביולי ועד 31 במרס לא תינתן תוספת שכר בשירות הציבורי מעבר למה שנקבע. איננו רוצים שבגלל טעות שנאמר "לפני" ולא נאמר "בחקופה הראשונה והשנייה", ניאלץ חלילה לתת תוספות שכר.

ב-3 ביולי פסק בורר לגבי הרופאים. לכאורה נצטרך לתת להם תוספות שכר אם הנוסח של החוק העיקרי ישאר. מדוע דווקא לרופאים, שהם בעלי שכר גבוה, נצטרך לתת משהו שאיש לא התכוון לתת. יש עוד כמה דוגמאות כאלה של פסקי דין שבדרך או של הסכמים. כנראה שיהיו עוד פסקי דין ואנחנו רוצים למנוע זאת.

מ' בר-און:

אני רוצה להציע לוועדה לדחות את ההצבעה על הסעיף הזה עד לאחר שהמונה על השכר יביא לנו תמונה מעודכנת ומדוייקת על מצב השחיקה, כי זהו הסעיף העיקרי בחוק. מאחר ואני כן בעד החכנית הכלכלית ביסודה, אלא הבעיה שמטרידה אותי נוגעת לפרופורציות ומצבים, האינפורמציה הזו היא חיונית עבורי כדי להחליט אם להצביע בעד הסעיף או לא.

י' צבן:

הערה בנושא שכר ואינפלציה. ההוכחה שסיפקתם היא הוכחה צינית, כי מי שאמר שלא השכר הוא הגורם לאינפלציה, לקח בחשבון במידה והיה לו דמיון פרוץ שאם למשל יבטלו את השכר ויבקשו מהציבור לעבוד בהתנדבות, אז לא תהיה אינפלציה. כאשר מדובר היה על תנודות של שכר ותנודות של אינפלציה, הכוונה הייתה למצבים רגילים. אין ארץ בעולם שבה שחקו שכר בתקופה כל כך קצרה ובצורה כל כך פראית כמו כאן.

תמיד היו בעיות עם מדידת השכר הממוצע במשק, גם שכר ברוטו וגם שכר נטו, והבעיות האלה החריפו בזמן האחרון. יש עיווהים שעלולים להביא אותנו למצב שבו יתברר שהשכר הממוצע במשק הוא בעליה.

ס' אלחנני:

לפי הביטוח הלאומי, בשכר הממוצע למשרה שכיר יש עליה ריאלית מחודש אפריל. זה בגלל שיטת החישוב של הביטוח הלאומי.

י' צבז:

היוח ועיקרו של החוק הוא לגבי המגזר הציבורי, אני מציע שנקח כדוגמה שלושה עובדים שהם ברמות שכר שונות בדירוג האחד, עובד ברמת שכר נמוכה, עובד ברמת שכר בינונית ועובד ברמת שכר גבוהה, ונראה מה קרה לשכרם. אני לקחתי עובד מדינה שבמרס 1984 משכורתו היתה 100 אלף שקל, שזה היה השכר הממוצע במשק. בדקתי את שכרו של אותו עובד מדי חודש בחודשו מאז מרס 1984 ועד היום. ראיתי שעל סף עסקת חבילה א' הוא הגיע לשכר של 115 אלף שקל, בערכים ריאליים, על סף התכנית הכלכלית החדשה הוא הגיע לשכר של 79 אלף שקל, ובחודש דצמבר הוא הגיע לשכר של 67 אלף שקל, ואני מדבר על שכר ברוטו. זה כולל את החוספות המצטברות של יולי-אוגוסט-ספטמבר ב-1984, שהן יחד 24%. זה כולל תוספת ותק, זה כולל את מה שקיבל אותו עובד שעליו מדובר. ואלה הם רוב העובדים.

אם אתה חולק על הנתון הזה - (ה' דודאי: אחלוק עליו). אז בבקשה נחקן את הטעות.

ה' דודאי:

אינך יכול לקחת שכר של עובד וללכת אתו לאורך הדרך, כי אתה מתעלם מזחילת השכר בשירות הציבורי. אם השכר היה מתנהג לפי המודל שלך, השכר לא היה עולה. עובדה היא שהשכר הריאלי עולה כל הזמן. אם תנסה לקחת רק את תוספות היוקר ואת תוספות השכר האלה שאתה מונה אותן במשך השנים, וחסתכל מה היה קורה לשכר על פיהן, תראה שבינו לבין מה שקרה בפועל לשכר יש פער גדול. ומדוע? כי יש זחילת שכר. העובדים צוברים ותק, מתקדמים בדרגות, מקבלים הוצאות רכב, מקבלים שעות נוספות.

י' צבז:

אני יודע זאת ולכן אני מבקש שתביא לנו נתונים על שלושה עובדים ברמות שכר שונות.

ה' דודאי:

אינני יכול לעבוד על פי מודל כזה.

י' צבז:

אם תאמר לי שברמה הממוצעת, פרט לתוספת ותק, עובדים קיבלו זחילת שכר - - (ה' דודאי: ודאי שזה קרה להם). בבקשה, תמציא לנו את הנתונים וחראה שזה חל על רוב העובדים.

ה' דודאי:

אין לי מידע על עובד בודד מה קרה לו. אפשר לקחת את תלושי המשכורת של עובד ולראות מה היתה המשכורת שלו כל חודש וחודש. אבל זה דבר שאיננו עושים. אנחנו עובדים על ממוצעים.

י' צבז:

ראיתי את תשלושי המשכורת של כמה עובדים במשך שנה. אני מצטער לומר שלא ראיתי את זחילת השכר שאתה מדבר עליה.

ה' דודאי: זחילת שכר קיימת.

י' צבז:

לבורנסית רפואית עם 23 שנות ותק, שכרה ברוטו 602 שקלים חדשים. שכרה היהייתמיד 5%-6% מעל לשכר הממוצע במשק, לפי הנתונים של הביטוח הלאומי. היום שכרה נמוך ב-25% מהשכר הממוצע במשק. מה קרה?

ה' דודאי:

אני יודע מה קרה. הקבוצה הזו באמת נשחקה.

יש זחילת שכר, היא הקיימת בקבוצות הנמוכות, בקבוצות הגבוהות ובקבוצות הביניים. לכן השכר הממוצע איננו זה שנראה לך. באופן תיאורטי אלא הוא אחר לגמרי.

י' צבן:

חשכנע אותנו בענין זה לגבי עובדי המדינה.

ה' דודאי:

עובדי המדינה נשחקו יותר מאשר אחרים כי הם קיבלו יותר מאחרים.. אני אביא לכם נתונים משנת 1980. ועד היום.

בסעיף קטן 2(1) (א) אנחנו אומרים שזה חל גם בתקופה הראשונה וגם בשניה, וסעיף קטן 2(1) (ב) אומר שלא יהיו חלומים בתקופות אלה.

י' צבן:

מאחר ויש נתונים סותרים, אני מציע שתביא לנו מחר נתונים על עובדי המדינה, ואז נצביע.

ה' דודאי:

נתבקשתי להביא נתונים ואני מבטיח להביא אותם. אני מבקש שלא תקשרו את ההצבעה שלכם לענין הנתונים.

מ' בר-און:

גם אני ביקשתי לדחות את ההצבעה על סעיף זה.

היו"ר א' י' שפירא:

על פסקה 2(1) נצביע מחר.

א' דמביץ: (קורא פסקה 2(2)). פסקאות (1) ו-2(2) הן חדשות.

ה' דודאי:

פסקה (ב) 1(1) באה לומר שהמגבלות של החוק לא יחולו על השינויים בשכרם של משרתי הקבע, שוטרים וסוהרים, על פי החלטות הממשלה.

פסקה (ב) 2(2) באה לאשר הצטרפות להסכם מסגרת. יש עוד שני איגודים שעד היום הזה לא הצטרפו להסכם המסגרת. איננו רוצים למנוע מאיגודים מקצועיים להצטרף להסכם המסגרת. אם לא נוסיף את הפסקה הזו החוק ימנע מאיגודים להצטרף להסכם המסגרת.

ש' עמר:

יש בארץ גופים שלא הצטרפו להסכמים הקיבוציים?

ה' דודאי:

כאן מדובר על הסקטור הציבורי. בסקטור האחר יש הדבה גופים שההסכם הקיבוצי איננו חל עליהם. חברת תדיראן היא דוגמה לכך. יש חברות שמעסיקות עובדים על פי חוזים אישיים שלא במסגרת ההסכם הקיבוצי, זה בעיקר במערכת היותר מחוהכמת של מחשבים, אלקטרוניקה וכדומה.

מ' בר-און:

לעניות דעתי, סעיפים אלה הם לקולא. אני מציע שנצביע עליהם בהנחה שנאשר מה שיחגבש בחלק הקודם. זה הרי מוציא מן הכלל דבר שעוד לא הצבענו עליו. אבל אפשר לקיים את ההצבעה בכיוון הזה.

י' צבן:

השינויים האלה הם חיוביים, אבל איך הגענו אליהם? התברר שהשיחיקה בשכרם של משרתי הקבע, השומרים והסוהרים היתה גדולה מאד. היה רצון לתקן את שכרם ולתת לכך תוקף חוקי. אני חושב שצריך היה להוסיף לסעיף הזה גם עובדים אחרים שכרם למטה מ-50% מהשכר הממוצע במשק כדי שהמגבלות של החוק לא יחולו עליהם. אם אתה רואה צורך לתקן שכר של מישהו שעובד בשכר חרפה, אל תקשור לעצמך את הידיים.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מביא להצבעה את פסקה 2(2) על סעיפי המשנה שלה.

ה צ ב ע ה

פסקה 2(2) נחקבלה

י' צבן:

נמנעתי מהצבעה ואני שומר לעצמי זכות להסתייגות.

ה' דודאי:

אני מציע לדלג עכשיו על סעיף 3 ולהזמין לדיון על סעיף זה את שר המשפטים או את נציגו.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מבקש באופן רשמי להמציא לנו רשימה של כל המוקבלים לשופטים.

סעיף 4 - תיקון סעיף 12

א' דמביץ: (קורא את סעיף 4)

מ' בר-און:

מדוע זה צריך להופיע בחוק?

ה' דודאי:

הסוכנות היהודית הודיעה לנו שהיא איננה גוף ציבורי ושר האוצר איננו יכול להיות הרשות המוסמכת לגביה אלא גזבר הסוכנות היהודית.

סעיף 4 נחקבל

סעיף 5 - תיקון סעיף 27

א' דמביץ: (קורא את סעיף 5)

י' צבן:

לדיון על סעיף זה צריך להזמין את משרד הפנים. וכן את נציג משרד האוצר.

ס' אלחנני:

אח אנשי מרכז השלטון המקומי.

י' צבן:

את ביטול הפטורים מארנונה יזם משרד האוצר. לכן יש להזמין לדיון גם את הרפרנט של משרד האוצר.

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו דוחים את הדיון בסעיף 5 וגם בסעיף 6.

סעיף 7 - תחילה

א' דמכיץ: (קורא את סעיף 7)

ה' דודאי:

הסברתי קודם שלא יעמידו אדם לדין בשל מעשה שעשה בחקופה הקודמת.

סעיף 7 נחקבל

היו"ר א' י' שפירא:

נמשיך את הדיון בסעיפים שנשארו פתוחים בישיבה הבאה.

אני מבקש להזכיר לחברי הוועדה שביום חמישי בתום הישיבה נערוך את הסיור בניה המשפט המחוזי בתל-אביב.

ד' תיכון:

ביום שני הבא יובא חוק החקציב לכנסת. אני מבקש למוע את חכניה העבודה של ועדת הכספים לחדשיים הקרובים בכל הנוגע לדיונים בתקציב.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מטפל בנושא. אקיים התייעצות עם מרכזי הסיעות בוועדה ואשתדל להכין חכניה עבודה שתהיה מקובלת על רוב חברי הוועדה.
אני מודה לכם ונועל את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.30)